

СЕНТОМАШАНИН

Лист за просвету, привреду и остале народне потребе.

Власник: СТЕВАН Л. ГАВАНСКИ	ИЗЛАЗИ СВАКЕ НЕДЕЉЕ.	Рукописи шаљу се на уредништво а новац за претплату а огласе на администрацију »Сентомашанина«	Одговорни уредник: ЂОКА РАДУЛОВИЋ.
	на 1/4 годину 6 Кр. на 1/2 године 3 » на 3/4 године 2 »	Неплаћена писма не примају се. Огласи се рачунају по тарифи ако се више пута увршћује рачунају се јефтине.	
Поједини бројеви 10 пот.			

У ОДБРАНУ АУТОНОМИЈЕ.

Од како су укинуте неке уредбе наше народно црквене аутономије, дошли смо у врло незгодан положај. Наше српске странке, које су од времена на време имале власт наше аутономије у својим рукама, склопиле су споразум, коме је задатак, како да се одбрани аутономија, и како да се поврати народу право решавања и одлучивања у црквено-школским, верско-просветним питањима, те у финансијалним питањима наше аутономије. У данашњим приликама тешко је погодити пут, којим би се дошло до успоставе стечених права народа у црквеној школској аутономији.

Нема сумње да уређење тога питања зависи много, врло много од нашег епископата и државне владе. Да је наш епископат споразуман са народом, наша црквено-школска аутономија не би ни дошла у данашњи положај. И сама државна влада би онда, по свој прилици, пре изашла на сусрет жељама народним, јер би се онда морало рачунати са *целом* снагом народном, а не са поцепаном. Но на жалост наш епископат неће споразума

са својим народом, са живом црквом. И то траје већ одавно. То је и најглавнији узрок овоме стању. Кривица дакле у првом реду пада на наш епископат. Он никако не може да дође на ту мисао, да и народ има *права* а не само *дужности* у аутономији. И да народ неби дошао до свога права, наш епископат тражи помоћ у питањима наше аутономије, непозватих чињеница, ставља им се у службу, а све зато, да би одржали сву власт у нашој аутономији у својим рукама.

Да на то нема права наш епископат јасно је, јер IX. зак. чланак од 1868. год. даје овако право народу: **»припадници те цркве** (наше православне. Прим. Писца) *имају право* своје црквене, школске и на ове односеће се фондационе ствари *самостално* решавати, уређивати и по својим органима самостално руковати и управљати.«

То право припадницима цркве је одузето сада. Знано се то, да ће народу то право кад тад бити одузето.

Када се наш народно-црквени сабор 29. јуна 1897. састао, па када сабор није хтео примити установљен дневни ред који му је поднео кр. комесар, држећи се 8. §. саборског ус-

тројства да кр. комесар: »не утиче у расправу саборску и донашање закључака, нити може пречити закониту радњу његову«, и 10. §. по коме: »сабор одређује сам свој дневни ред.« Саборска већина дакле, стала је на закониту основу и бранила је тим аутономни закон који је у пуној крепости. Па шта је била последица томе? кр. комесар распустио је након месец дана, 26. јула 1897. г. сазвани сабор, без да је ишта урађено.

Опасност по нашу аутономију изречена је у седници заступничке куће угарског сабора од 6. априла 1897. г. када је министар председник Банфи одговорио на једну интерпелацију о уређењу наше аутономије, да он неће допустити, да се наша аутономија уреди ко румунска, или као што је код протестаната, него да за основ уређењу наше аутономије треба да служи *declaratorium illiricum*, и попретио нам је *строгим мерама*.

Данас смо ево те строге мере искусили. У овом горком искуству треба да се саберемо, оно треба да нас поучи. Код нас је створен највећи раздор у народу баш због аутономије. То је истина, коју нико порећи не може. Раздор између народа и јерархије пој-

ПОДЛИСТАК.

Таса Ј. Миленковић, Београд

Мајка

(Из тасиног дневника)

(Свршетак).

4.

Трећег дана кумановске битке топови су се чули све слабије и слабије.

Турска артиљерија би сасвим уништена.

Преко сто педесет топова, хиљаде и хиљаде пушака и на стотине хиљада разне муниције, Турци су оставили на бојишту.

Још то овде то онде чули су се узвици: ура! ура!

То је значило да српске чете још гоне понеке заостале редове непријатеља.

Команданти разбијених армија генерали: Зеки-паша и Фети-паша побегли су са Куманова.

Нису се смели задржати ни у Скопљу, ни на Овчем пољу, све до Битоља, где су после два дана сасвим дотучени и сатрвени.

5.

Тога дана, на десној падини кумановског брега лежао је тешко рањен поручник Стева, син тетке Станин.

Једно зрно непријатељско погодило га је с леве стране у груди више срца; а друга размрскало десну руку више лакта.

Крв је избијала из једне и из друге ране.

Каплар Милош, са очима пуних суза, скиде свој шињел. Сави га у четворо, па га метну под главу своје командире.

Рањени поручник дисаше тешко.

Подиже се малчице са свога лежишта. И упита:

— Где је чета?

— Ено је доле у наступању, господ поручник. Гони непријатеља.

— Ко је води?

— Наредник Милисав.

— Где је потпоручник Милан?

— Погинуо је, господ поручник.

— А потпоручник Чеда?

— И он је одмах после вас пао

Оздо се чуше узвици: ура! . . . ура! . . . ура! . . .

А озго с леве стране спуштаху се редови с музиком седмога пука. *»Хеј трубачу с бојне Дрине«* — одјекиваше брдима.

С друге стране, из далека, чујаху се звуци друге пуковске музике: *»Лепа наша домовна«*

Рањени Стева осмехну се усред његових болова.

То му беше последњи дах радости.

— Турци измичу А? — упита славим гласом каплара.

— Охо сасвим измакли, господ поручник. Бегају. Ено само да видите наша кавалерија гони трком.

У том ветар из даљине разносаше, рекао би, звуке звона са цркве светог Прохора.

Рањеник тешко уздахну.

Погледа горе у облаке.

Суморан јесењи дан.

Небо мутно, мрачно.

Али је Господ Бог отворио широм своје двери — да прими себи Србе мученике и ратнике.

— Капларе? . . .

— Чујем, господ поручник. . .

— Извади ми сахат из деснога џепа.

Каплар се саже. Мало га подиже.]

Мундир беше сав крвав.

Завуче руку у џеп од панталона.

И извуче сахат с ланцем.

— Колико је сахата? — упита славим гласом рањеник.

И велики млаз крви појури му из прсију.

— Подне је, господ поручник. Тачно — дванајест!

— Хе . . . Сад моја добра нана излази на

мљив је, јер је јерархија увек ишла за тим, да потисне народ и да га лиши стечених права, али раздор међу самим народом био је за осуду, а тај су опет створили вође појединих странака, које су ишле за тим, да приграбе власт у своје руке. Та неприродна борба ишла је већ и у очајну крајност, и не устручавамо се рећи, да је и то мало допринело укидању наше автономности, но о томе ћемо ћутати, и све забораву бацити.

После укидања неких автономних уредаба, дакле, дошле су наше народне странке до споразума. Тако се каже, и народ би то веровао, да јавност баш противно не говори. У последње време између органа радикалне странке »Заставе« и органа самосталне странке »Србобрана« повела се препирка о начину борбе у обрану автономности. »Застава« тражи да и црквене општине учествују у тој борби, не признавајући автономне власти и њихова наређења, које су дошле на власт по укидању автономности, и уједно да црквене општине имају протестовати против тога. Самостална странка не слаже се са тим начином, јер онда власти распуштају општине, а сами протести црквених општина да немају велику важност. »Браник« за сада ћути. Дакле, као што се види није постигнут потпун споразум ни међу »споразумним« странкама. Наше је мишљење да ту целу ствар треба оставити самим црквеним општинама, но свакако, да су дужне изрећи своје жалење, али да не прекидају рад ни са новим властима, јер ће оне опет радити кад растерају општину и наменују управни одбор, онда је оправданије, да власт и управа у црквеној општини остане у рукама људи, који су поверењем народа дошли на то место, него да то место заузму људи, може бити и исправни, али натурени од наметнуте више автономне власти.

Но како било, једно се не да оправдати, да у јавности избија *неспоразум* у овом питању данас кад нам је споразум тако потребан у *обрани наше автономности!*

Монах.

капију да ме ишчекује. . . Јадница . . . Неће ме више видети. . .

То лагано, једва чујно, изустити,
Зену једанпут, двапут,
И издахну. . .

6.

Кад ове редове завршујем напољу је напao снег.

Озго са Вишњице дува хладан северац те се све живо мрзне.

Термометар показује десет испод нуле,
Подне је.
Време је ручку.

Нешто случајно погледам кроз прозор, — и на капији угледам тетка Стану.

Несретна мајка.

Лако одевена, у једној сукњи, сва дрхти од зиме.

Ветар лелуја црном шамијом са њене голе оседеле главе, а она јадница бледа, сува, у плаканд, као да је ван памети, изишла те гледа не трепће, гледа право тамо на крај позоришне улице, — е да ли ће јој се њен Степа појавити. . .

»Бр. К.«

ЗДРАВО СОКОЛИ.

Наш Сентомашки Српски Соко приређује сада у недељу своју другу јавну вежбу, на коју је позвао своју браћу и сестре из Новог Сада и Велике Кикинде. Наши Соколи нису имали лепше идеје, и ни су се могли боље одужити Сентомашанима, а да нису у своју средину довели браћу Новосађанине и Кикиндјанине.

Свечан ће ово дан бити за нас Сентомашанине а и за цело Српство, јер ћемо овде видети на окупу нашу Соколску Омладину нашу узданицу из свију крајева оностраног српства која се сакупила и прегла новим путем живота, да поради у заједници сложено на лепом Соколском раду.

Нећемо у напред да певамо славопоје, али хоћемо да дамо израза наше радости и љубави, према соколској идеји. Ми не сумњамо у успех ове јавне вежбе, јер знамо са колико марљивошћу и вредноће раде наши Соколи, а познат нам је и рад Сокола из Новог Сада и Велике Кикинде.

Знајући наше Сентомашане као добре Србе и домаћине, и са те стране амо сигурно да ће се нашим Соколима и њиховим милим гостима свесрдно одазвати.

Чланови Велико Кикиндског Српског Сокола долазе у недељу у 10 сахати пре подне, чланови Новосадског Српског Сокола долазе у $\frac{1}{2}$ 1 сахат по подне.

Како смо извештени, долазе чланови новооснованог Српског Сокола из Ст. Бечеја.

Поред наших мили гостију Сокола долазе многобројни гости из Новог Сада, Велике Кикинде, Ст. Бечеја и из свих околних места.

Познавајући наше Сентомашане као добре домаћине, уверени смо да ће и овом приликом наше миле госте са највећом радошћу и српским гостопримством дочекати.

У то име кличемо!

Добро нам дошли наши мили Соколи и гости.

Распоред Соколске Свечаности.

1.) У недељу ујутру у 6 часова дочек чувеног новосадског Академског певачког друштва »Сунцукрета«.

2.) У $\frac{1}{2}$ 10 часова пре подне полазак свију Соколова на Св. Литургију, на којој ће појати новосадско академско певачко друштво »Сунцукрет«.

3.) После Св. Литургије у 12 часова скуп свију Соколова и грађана у порти и заједнички излаз на жељезничку станицу.

4.) У $\frac{1}{2}$ 1 час свечан дочек Соколова и Соколица и улаз у варош уз пратњу војне музике и певачког друштва.

После подне јавна вежба, са следећим програмом:

1. Наступање.

2. Вежбе палицом, прописане за о. г. III-ћи Свесловенски Соколски Слет у Љубљани. Раде чланови Српског Сокола из Новог Сада и Сентомаша

3. Чешке вежбе са Свесловенског Соколског Слета одржан у Прагу 1912. г. раде чланови Српског Сокола из Велике Кикинде.

4. Вежбе на вратилу. Раде чланови Новосадског Српског Сокола.

5. Просте вежбе. Ради мушки подмладак Српског Сокола из Сентомаша.

6. Соколске јуначке игре. Раде чланови Српског Сокола из Новог Сада, Вел. Кикинде и Сентомаша.

7. Српске вежбе са I. Свесловенског Соколског Слета у Златном прагу 1912. г. Раде чланови Српског Сокола из Велике Кикинде и Сентомаша.

8. Вежбе на разбоју. Раде чланови Српског Сокола из Новог Сада,

9. Скупина. Раде чланови Српског Сокола из Сентомаша.

10. Вежбе са украшеним обручима. Раде чланице Српског Сокола из Новог Сада.

На јавној вежби и на игранци свираће Војна Музика ц. и кр. пешачког пука број 96. из Петроварадина

После вежбе биће игранка у општинској башти до 8 сати у вече, а после вечере у 9 сати почиње Забава у сали општинске гостионе са овим програмом:

1.) Хавлас: Падајте браћо.

2.) Новак: Санак спава.

3.) Бајић: Српске Комитске песме.

Цене места су: I. место Кр. 3.—; II. место Кр. 2.—; III. место Кр. 1.40; Стајање 60 потура.

Улазнице се могу добити у трговини Браће Миросављевића и пред почетак вежбе на соколској благајни.

Добровољни прилози примају се са захвалношћу.

Почетак јавне вежбе је у 3 $\frac{1}{2}$ часа по подне.

Вести из места.

Мио гост. Неколико дана се у нашој околини бавио мио гост госп. Живко Дракулић главни чиновник »Привредника« из Загреба.

Г. Дракулић је у прошлу недељу држао говор у »Српској Читаоници«. Прво је дао упутство Привредниковим шегртићима, којих хвала Богу имамо око 30 у месту. Метнуо им је на срце, да слушају своје господаре, да буду поштени и вредни, да се труде да свој занат добро испеку и да редовно похађају шегртске школе. Упућивао је ослобођене привредникове питомце на штедњу код Привредникове Задруге. Живе примере им је изнашао, како су ваљани чланови за етаблирање петпутата толико кредита добили колики им је уштеђен капитал био.

Прешао је на корпоративно присуствујуће чланове »Удружења Сентомашке Занатлијске Омладине« те им је предочио, да и они могу бити, а и треба да су чланови Привредника, и њене Задруге за штедњу. Па као таквима Привредник радо стоји са саветима и упутама на расположењу.

Тражили који стручно више образовање, желели који какав стручни курс (стечај) похађати место добити самосталан бити и т. д. Привредник ће му у свему у помоћи бити.

Обавештавајући их рекао им је г. Дракулић, да је занатлија теже бити него трговац. Трговац добија готову робу, па купио је повољно и умели је вешто продати добар је трговац. Занатлија из своје главе са својим рукама мора да ствара робу. Зато му је потребно потпуно стручно образовање. Мора бити вешт, савремен, да са страним па и фабричким производима конкуренцију може водити.

Предавање које је читава 2 сата трајало пажљиво је било саслушано. Г. Дракулић је са »Живео« био награђен од стране слушаоца.

† Јоца Нићин. овдашњи угледни грађан син уваженог деда Цаце Васе Нићиног убо се у руку и за три дана боловања испустио је своју племениту душу.

У прошлу недељу је уз велико саучешће оvd. грађанства сахрањен. *Мир пепелу његовом!*

Несретан случај. у 19-тој год. син овдашњег угледног економа Милана Риговљеног, водио је коње да поји. Коњ се отме и хитне, те га удари тако несретно у главу, да се овај онесвешћен стропшта на земљу.

Родитељи позваше докторе из места па чак и са стране, но ни докторско знање није могло помоћи несретном Лази, који је после тронедељног боловања од запалења мозга у четвртак у вече издахнуо. Био је миран и ваљан момак, те су га сви волели. *Лака му црна земља!*

Ватра. У четвртак пред вече избила је ватра у кући Глише Рунића и пре но што се ватрогасци појавили, кућа је изгорела до земље.

Упиталисмо се код заповедништва ватрогасаца, како да ватрогасци тако касно стижу на ватру? Одговорили су нам, да немају на расположењу тако високе зграде, одакле би њихов стражар могао стражарити. Искали су од црквене општине дозволу, да њихов стражар, за кога друштво одговара, може у торњу стражарити, но одбијени су.

Незнамо како стоје ствари, но то знамо да овако не вреди ништа, јер то је као и без ватрогасаца.

Надзор касапа. Кр. уг. Министар пољопривреде издао је строгу наредбу, у којој одређује свим властима, да строг надзор воде о том, да касапи кобасице само од фришких и тамо припадајућим делова праве.

Министар у наредби навађа, да су многи касапи преживели, те у кобасице стране делове, као говеђи или свињски бураг, цигерицу, говеђу сису и т. д. међали. А било је и таквих случајева, да су старе кобасице наново жрнали и у нове кобасице мешали. Тако потрошачи и не знају, да у фришко изгледајућим кобасицама, плеснива и у кобасице не спадајуће делове троши.

Министарство је даклем свим властима на срце метнуо да на касапе строго пазе и ако на неред наиђе, да против њих најстрожију казну употребе.

Вести са стране.

Распуштена општина. Бачка конзисторија у својој седници од 7. (20.) јуна на основу силних тужби против црквене скупштине, те црквеног и школског одбора у Турији, и на основу спроведених истрага на лицу места, распустила је црквени одбор због силних незаконитости, од којих спомињемо само неке. Против расписаног стечаја уложен је у законитом року призив. Тај призив неко уништи, не зна се ко, и не пошаљу га на своје определење. Рада Зеремски-Пајин уложи призив против избора учитеља

Шустрана. Тај призив такође не пошаљу вишој власти, него известе државно надзорништво у Сомбору, да је Шустранов избор правомањан, а ово одреди заклетву Шустрану. Наше власти известе, да против Шустрановог избора нема призива и ове му издаду декрет! При избору учитеља нису позвали трећину скупштинара нову, већ стару, да би могли изабрати за учитеља свога партизана. Како сам извештен, наше ствари дође и пред грађански суд, нарочито ради уништења призива, и кривог обавештавања званичних власти. Може бити, да ће донеба сад надати вику против »комесаријата« али господа, док су седели у столицама, лепо су слушали »комесаријат« и ни писнули нису против њега. О даљем развоју догађаја извести ћу вас у своје време. Оволико само за сада, да видите, како код нас увек иде све у напак.

Приход угарских државних железница. У 1912. години био је укупан приход угарских државних железница 447,799.635 круна, за 35 милијона круна више него 1911. године. За подвоз особа примљено је 99 милијона, за војничке транспорте 4,311.000, за пренос пртљага 2,455.589 за журни пренос робе 14,518.690, за осталу робу 44,520.787 круна. Издаци износе 337,667.230, дакле за 34,265.819 круна више него 1911.

Појефтиниће телефон: Министар трговине спрема предлог законски, по коме ће се код употребе телефона увести систем зоне за интерурбани саобраћај, те ће се плаћати за разговор: на 10 км. 30, до 20 км. 40, до 50 км. 60 филира, до 100 км. 1 К. до 200 км. 2 К. до 300 км. 3 К. до 600 км. К. За суседни промет плаћаће се за сваки разговор 20 филира. Осим тога у нацрту је још много новина.

Закон против зеленаштва. Позната је ствар да у данашњим сметеним цриликама новчаним ни образованији човек не уме често да се снађе, а прост страда на сваком кораку, јер је пуно тако извештених људи, који се користе неприликом и незнањем простог света. Да би се од њих одбранили, поднео је савез угарских пољских привредника молбу министру правде, да се поопштри закон против зеленаша, који купују сељаково жито у зелен, на рате, на рокове и вежу га уговорима, па га после исисавају као пијавице. Тражи се да се казна повиси са 8000 на 30,000 круна и да се казне и они, који народ наговарају да иде зеленашима. Наш свет много страда од зеленаша, што се у невољи стиди да иде у новчани завод, него тражи зајма и новаца, да га нико не зна, а после се добошем објави, кад пропадне, шта је урадио. То му је још већа срамота. Паметан човек треба данас да иде у новчане заводе, који су јавне установе, те не смеју тако кајишарити, ма да и тамо треба бити опрезан, па ићи своме пре него туђину, а најбоље ће се наш сељак одбранили од зеленаштва и стећи извор за помоћ у невољи, кад ступи у српску земљорадничку задругу, којих сад већ свуда има и треба да их има.

Државна припомоћ српским свештеницама. Као што јавља Новосадски лист »Натјар-џг« министар богочасти и

јавне наставе упутио је српским свештеницима Грби Манојловићу у Пивницама и Слободану Увалићу у Милићићу по 150 К државне припомоћи.

Са новчане пијаце.

На бечкој берзи опажа се узнемиреност због српско-бугарског сукоба, а пронели су се гласови, да ће српска народна скупштина закључити рат против Бугарске. Осим те брига неповољно утиче и оскудица у новцу, која је све несноснија. Новац за кратко време добива се доста лако. Сличне су прилике и у Будимпешти. Енглеска Банка смањила је своју металну готовину са 2 милијона круна. Француска Банка добила је нових улога на жиро-конто за 126 милијона франака, а метална готовина умножила се са 1,500.000. На новчаној пијаци у Бечу и Будимпешти још је увек застој. Код Аустро-угарске Банке предато је много меница, па ће имати више да исплати него што очекује од плативих меница. У Берлину се много тражио дневни новац, али није га било доста, јер из Холандије су обуставили даље шиљање злата. За дневни новац плаћа се у Берлину 5%.

Јавна захвала.

Приликом излета, коју је Удружење Сентомашке Занатлијске Омладине одржало добровољни прилог дадоше:

по К 2— г. г. Драгољуб Стајић и Светозар Маринков, по К 120 г. г. Аркадије Петровић, Милан Каћански и Ђура Петковић, по К 1— г. г. Сава Гркинић, Милан Илинчић и Мита Сацаков, К —40 пот. г. г. Стеван Лекић, Никола Стојшић, Душан Павић, Стеван Миковић. Милан Павић, Душан Попсавин, Милан Кишдобрански и Илија Дињашки. К. —20 пот. г. г. Бранко Брзаков Бр., Хенрих, Војин Милинов, Лазар Јанковић и Данило Видаков.

Свима прилагачима најтоплија благодарност.

Удружење Сент. Занатлијске. Омладине.

Привреда.

Косидба. Ко хоће да са ливаде добије добро сено, треба на првом месту да пазе да траву покоси баш кад је томе време.

Наука и покушаји доказали су, да је најбоље косити ливаду онда, кад је највећи део трава у цвету, јер је онда у трави највише шећерних делова и беланчевине, па је и најхранивија. Од тако покошене траве сено је мекано и сочно, лако се сажваће и животињски га желудац лако свари, Оставимо ли траву да прецвета и узри, онда постане тврда и дрвенаста, па често пута нема хранљивости ни колико слама.

Што се тиче косидбе ливаде, има ко се равна према неким празницима, као, рецимо, што су Духови. Али ко тако чини, греша, јер се биљке не развијају сваке године једнако. То зависи и од времена, јер на топло и кишовитом времену трава много брже расте него на хладном и сувом, па се према томе морају ливаде косити некад раније некад касније. Још је већа погрешка узимати за такве рокове Духове, јер је то помични празник, који не пада сваке године у исто време.

Некоји људи, мисле, ако ливаде касније косе, да ће добити више сена. Али то није тако, него се највише сена добије, кад се трава покоси док је у најбољем цвету.

Ко касно коси траву, тај не купи сено, него купи сламу. Уз то још ваља знати, кад се касно коси сено, да онда нема времена да стигне друга трава за косидбу — нема времена отава.

»Привредник.«

Књижевност.

НОВЕ КЊИГЕ.

Летопис Матице Српске. Изишла је из штампе 293 књ. Летописа с овом садржином: 1. Р. Врховац, Друштвено и народно просвећивање. — 2. Л. Михајловић, Николе не треба. — 3 и 4 В. Ј. Илић мл. Отац, Авијатичарева

смрт (песме). — 5. Др. М. Ђурчин, Доде и Илирство. — 6. Т. Ђукић, Војвода Марко Миљанов. — 7. Др. Ђ. Дера, Хорацијеве мисли о песништву. — 8. Др. Л. Марковић, О сексуалном питању. — 9. Историјски преглед. Др. Н. Радојчић, Шта нас учи наша историја (поводом II књ. Руварчева Архива за Историју Карловачке Митрополије). — 10. Књижевност. Оцене и прикази: Др. М. Шевић, Мање песме Његоше од М Решетара — Др. Ј. Радонић, Срби и Бугари у балканском рату од Balkanicus-a Сербон и Болгарон вч балканском созб од проф. А. Белића. — Др. Славко Шећеров, основи народног образовања од Дра М. Крстића. — Др. Тих. Остојић, Volksbildungsfragen der Gegenwart. — Белешке: Друштвено просвећивање, Култура, Педагогија, Друштвени рад, Друштвени живот. — 11. Гласник. Мирко М. Косић, Десетогодишњица мађ. Социологијског Дру-

штва. Год. 1913. изићи ће у Матичину издању 6. књ, Летописа (свега 42 табака) и 3 књиге Матице Српске (бр. 44. Јарани од Св. Ђоровића већ је изишла, а изићи ће још бр. 45. одабране приповетке Буда Будисављевића Приједоровог и бр. 46. чланци из историје Књижевности). Претплата на Летопис сам К 6 (за иноземство К 8) на Летопис с 3 књиге Матице Српске К 11 (односно К 14). — Претплата се шаље Благајници Матице Српске у Нови Сад.

Чланови Матичини добивају сва ова издања бесплатно. Ко се ове године упише за члана и пошаље прву рату од К 20. добива сва поменута издања.

Претплату из места прима г. Милан Бошњаковић трговац.

СТОЛАРСКА РАДИОНИЦА

Аврама Зеремског у Турији

потребује два ШЕГРТА из боље куће, 1—3 ступити могу одмах.

ШТАМПАРИЈА

СВЕТОЗАРА МАРИНКОВА СЕНТОМАШ.

потребује једног ШЕГРТА из боље куће, који је вичан српском и мађарском језику под платом, ступити

може одмах.

Трговина.

СЕНТОМАШКА ПИЈАЦА.

Извештај 21. јуна (4. јула) 1913 год.

Житна пијаца.

Пшеница по мп.	К. 19.—
Кукуруз „ „	„ 14.—
Зоб „ „	„ 16.—
Јечам „ „	„ 15.—
Раж „ „	„ 15.—

Свињи.

Свињи мршави	К —80 п.
» дебели	» —90 »

НАРОДНА КРЕДИТНА БАНКА ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО

═══════════ У СЕНТОМАШУ. ════════════

У КУЋИ Г. ЂОРЂА БЕКИЋА.

Прима улоге на штедњу и укамањује са 5½% веће улоге по погодби.
Издаје хипотекарне зајмове на непокретности куће и земље.

Прва српска радња готових мушких, женских, дечјих одела и мушких шешира

БРАЋА РАДУЛОВИЋ
РАДЊЕ:

Сомбор.-Ст.-Бечеј.-Т.-Ковин.

СЕНТОМАШКО ДОБРОТВОРНО ПОСМРТНО УДРУЖЕЊЕ

основано 1909. године исплатило је својим умрлим члановима

ПРЕКО 100,000 КРУНА.

Прима чланове у I. и II. коло до 55. година старости.

Уписнина у једно коло 2 круне на К 1000.— у оба кола 4 круне на К 2000.—

Уписати се може сваки дан у друштвеној канцеларији у Ђорђевићевој кући.

Штампарија Светозара Маринкова у Сентомашу.